

Biovarnostni ukrepi v pridelavi GRM

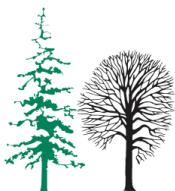
Ana Brglez, Nikica Ogris, Maarten de Groot,
Tine Hauptman in Barbara Piškur

Delavnica za dobavitelje gozdnega reprodukcijskega materiala
GIS, 30.05.2023

Uvod

- Zdravje GRM izjemnega pomena za kasnejšo stabilnost gozdov, naravne ekosisteme in biotsko pestrost
- Posebno tveganje predstavljajo (tujerodni) škodljivi organizmi
- Najpogostejši načini njihovega naključnega prenosa:
  - **Sadike**
  - Lesen pakirni material
  - Zemlja
  - Rastlinski material
  - Pnevmatike vozil
  - Delovna oprema
  - Oblačila in obutev
  - Voda za zalivanje ipd.

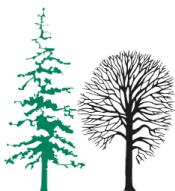

- BIOVARNOST = preventivni ukrepi, ki zmanjšajo ali v celoti preprečijo vnos in prenos škodljivih organizmov z ene lokacije na drugo
- npr. čiščenje oblačil, obutve, vozil in opreme vseh organskih ostankov rastlin in zemlje
- več primerov dobrih praks/kampanj na različnih področjih:
  - Botanični vrtovi in arboretumi, UK (*Biosecurity accreditation*)
<https://www.bgci.org/our-work/saving-plants/plant-health-and-biosecurity/>
  - Organizacije in podjetja, UK (*Plant healthy certification*)
<https://planthealthy.org.uk/>
  - Drevesnice, AU (*The nursery industry accreditation scheme*)
<https://nurseryproductionfms.com.au/niasa-accreditation/>

Glavna priporočila za manjše tveganje širjenja

- Zdrave rastline = bolj odporne rastline
- Stalen in sistematičen nadzor nad zdravjem rast. (tudi v okolici)
- Prepoznavanje in hitro ukrepanje v začetnih fazah bolezni
- Pravilno uničenje obolelih rastlin
- Splošna higiena v drevesnici
- Vzdrževanje infrastrukture (poti, znaki, ograje)
- Sistem zalivanja/namakanja
- Odtok vode
- Odlaganje odpadnega materiala

1. Zdravje rastlin

- Ignoriranje simptomov bolezni
- Nepravilno odlaganje okuženega rastlinskega materiala
- Okužena drevesa v robnem pasu drevesnic

- Podroben monitoring simptomov bolezni
  - Odstranjevanje obolelih, napadenih in poškodovanih rastlin (npr. sežig)
  - Odstranjevanje plevela in ne ciljnih vrst (npr. invazivke)
  - Zadostna razdalja med rastlinami
  - Dobro stanje zemlje
  - Odstranjevanje (okuženega) zelenega opada (npr. listje)
-
- Pravočasno in ustrezen obrezovanje

2. Voda in zalivanje

- Akumulacija padavinske vode v bazenih v bližini rastlin in poti
- Zalivanje z netretirano površinsko vodo
- Slabo odtekanje vode

Photo: Jennifer Parke, © Oregon State University

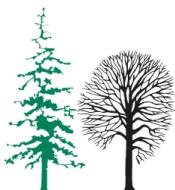
- Zagotavljanje dobrega odtekanja vode
- Zajem vode za zalivanje iz virov brez patogenov – težava pri direktnem zajemu iz vodotokov, ribnikov ipd.
- Enakomernost zalivanja (brez zastajanja vode ali prehitrega odtoka)

Photo: Liz West, CC-BY-2.0

Jennifer Parke, © Oregon State University

3. Zemlja in lončki

- Uporaba neustrezno očiščenih orodij in opreme
  - Skladiščenje zemlje v direktnem stiku s tlemi
  - Uporaba neustrezno očiščenih lončkov
  - Skladiščenje lončkov na tleh
  - Skupno skladiščenje čistih in umazanih lončkov
- Uporaba zemlje, ki je bila tretirana
  - Skladiščenje zemlje v zaprtih zabojih ali vrečah, brez direktnega stika s tlemi
  - Uporaba novih oz. pravilno očiščenih lončkov
  - Skladiščenje lončkov nad tlemi, na čistih regalih ali v pokritih zabojih

Marianne Elliott, Washington State University

Photo: Marianne Elliott, Washington State University

Photo: Regina Johnson

4. Osebni higienski ukrepi

- Odsotnost postaj za dezinfekcijo čevljev
- Uporaba usnjenih ali rokavic iz blaga
- Uporaba umazanih orodij in rokavic

- Postavitev postaj za dezinfekcijo čevljev
- Uporaba čistih in nepropustnih rokavic
- Razkuževanje opreme, orodja in vozil

Vir: Botanic Gardens Conservation International (BGCI)

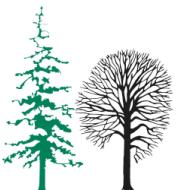
Photo: Norma Kline, © Oregon State University

Univerzalen komplet za dezinfekcijo

Vir: Forestry Commission

- dezinfekcijsko sredstvo (70% alkohol)
- večja posoda z vodo
- pršilka
- večje plastično vedro
- krtača
- kaveljček za čiščenje podplatov čevljev
- tlačni čistilnik

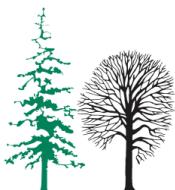

5. Odlaganje odpadnega materiala

- Premiki rastlin iz potencialno okuženih na zdrava območja drevesnice
- Odlaganje odpadnega rastlinskega materiala v neposredni bližini proizvodnega dela
- Ohranjanje maksimalne razdalje med potencialno okuženimi in zdravimi območji drevesnice
- Preprečevanje kontaminacije „čistega“ dela (bariere, kontroliran vstop, logično zaporedje)
- Jasna razločitev odpadnega dela od čiste proizvodnje
- Ne reciklirati zemlje in rastlinskega materiala

Photo: Jennifer Parke, © Oregon State University

„Gramozni sendvič“

Vir: Oregon State University

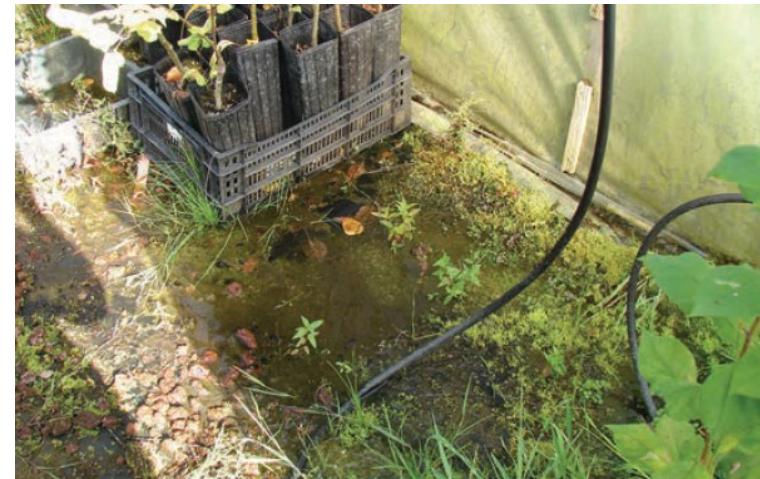

Photo: Marianne Elliott, Washington State University

Jeff Clark, Bureau of Land Management

Jennifer Parke, © Oregon State University

Photo: Marianne Elliott, Washington State University

Marianne Elliott, Washington State University

Marianne Elliott, Washington State University

Marianne Elliott, Washington State University

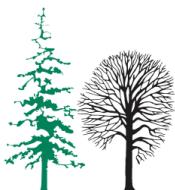

Jennifer Parke, © Oregon State University

Povzetek

- KRITIČNA TOČKA 1 = **voda za zalivanje** → sadnja na odcednih mestih, razkuževanje namakalnega sistema, razkuževanje vode za zalivanje oz. uporaba vode iz pokritih zbiralnikov/vodovoda
- KRITIČNA TOČKA 2 = **zemlja** → redno razkuževanje orodja in uporabljene opreme; razkuževalne bariere na vstopu in izstopu iz objekta

„Redno spremjanje zdravstvenega stanja sadilnega materiala ter pravočasno izvajanje vseh sanitarnih, higienskih in drugih ukrepov za zagotavljanje in vzdrževanje optimalnega zdravstvenega stanja rastlin ter za zmanjšanje tveganja prenosa škodljivih organizmov.“

Hvala za pozornost

- <https://www.bgci.org/wp/wp-content/uploads/2022/08/BGCI-Guide-to-Biosecurity-in-Botanic-Gardens-and-Arboreta.pdf>
- <https://catalog.extension.oregonstate.edu/sites/catalog/files/project/pdf/em9330.pdf>
- <https://www.mdpi.com/1999-4907/12/12/1617>
- https://www.ipcc.int/static/media/files/publication/en/2016/01/ISPM_36_2012_En_2015-12-22_PostCPM10_InkAmReformatted.pdf
- <https://planhealthy.org.uk/assets/images/Plant-Healthy-Certification-Scheme-Manual-V1.2-1.pdf>

